

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Назва курсу <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	«Фольклор з фольклорною практикою» Обов'язковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2021-2022 / II семестр / 1 курс
Викладач	Мажара Наталія Сергіївна
Профайл викладача	http://filolog.mdpu.org.ua/sklad-dekanatu-filologichnogo-fakul/kafedra-ukrayinskoyi-i-zarubizhnoyi-lit/sklad-kafedri-ukrayinskoyi-i-zarubizhn/mazhara-nataliya-sergiyivna/
Контактний тел.	097 507 86 75
E-mail:	natalia_mazara@ukr.net
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1252
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щосереди, згідно з графіком роботи кафедри української і зарубіжної літератури <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького; Zoom (повторювана конференція: ідентифікатор 827 1506 3029, код доступу 012728 – за попереднім погодженням з викладачем)

1. АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «**Фольклор з фольклорною практикою**» є невід'ємним складником системи фахової підготовки вчителів-філологів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, у результаті опанування яким здобувачі вищої освіти мають поглибити знання з усної народної творчості; ознайомитися з сучасною науковою інтерпретацією фольклорних фактів і явищ; сформувати цілісне розуміння родо-жанрової системи українського фольклору; ознайомитися з провідними фольклористичними тенденціями XIX-XX ст. та сучасним станом розвитку фольклору та фольклористики; сформувати розуміння фольклорного твору як естетичного явища у нерозривній єдності форми і змісту; ознайомитися з особливостями розвитку регіонального фольклору; виробити навички пошуково-дослідної роботи.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітнього компонента «**Фольклор з фольклорною практикою**» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з феноменом фольклору, специфікою усної народної творчості, його жанровою системою, історією і поетикою окремих жанрів, особливостями усної народної творчості кожного історичного періоду, взаємодією фольклору і літератури.

Основними завданнями є формування у здобувачів вищої освіти системи знань про українську усну народну творчість, її специфіку, закономірності розвитку, спосіб побутування фольклору; ознайомлення здобувачів із жанровою системою українського фольклору, історією і поетикою провідних жанрів, сучасною науковою інтерпретацією фольклорних фактів і явищ; вироблення вміння аналізу наукової літератури з проблем фольклористики, навичок аналізу фольклорного твору; ознайомлення з методикою збирання фольклорних творів.

Після опанування освітнім компонентом «**Фольклор з фольклорною практикою**» здобувачі вищої освіти повинні

– знати: основні тенденції фольклористики як науки, сучасний стан її розвитку; періодизацію фольклору; закономірності розвитку українського фольклору; особливості фольклорних творів, їх місце в жанровій системі, специфіку функціонування; внутрішню структуру фольклорних жанрів, закони їх будови, поетику; основні принципи збирацької роботи;

– вміти: аналізувати фольклорні твори в єдності змісту і форми; визначати жанрову приналежність та особливості поетики фольклорних творів; використовувати теоретичні знання під час навчальної (фольклорної) практики; використовувати результати сучасних наукових досліджень із фольклористики; застосовувати здобуті знання, практичні навички у шкільному курсі української літератури, під час проведення виховних заходів.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

– **ІК.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

– **ЗК 5.** Здатність застосовувати набуті знання та вміння в практичних ситуаціях, прогнозувати, проектувати та моделювати освітній процес, зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

– **ЗК 8.** Здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись академічної доброчесності, визначати цілі та завдання, обирати методи дослідження, аналізувати результати

– **ФК 1.** Здатність володіти методологічними і теоретичними основами філологічних наук, методик навчання української мови і літератури, методик навчання англійської мови та зарубіжної літератури, базовими знаннями з української мови, теорії та історії української літератури, методик викладання української мови та літератури.

– **ФК 6.** Здатність орієнтуватися у літературному процесі в історико-культурному контексті та використовувати знання української мови і літератури, англійської мови та зарубіжної літератури для формування національної свідомості, культури, ціннісних орієнтацій учнів.

– **ФК 9.** Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації освітніх цілей.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

- **ПРН 1** – сучасних філологічних і дидактичних засад навчання української мови і літератури, англійської мови та зарубіжної літератури;
- **ПРН 2** – фундаментальних наук для формування світогляду й соціалізації особистості та освоєння загальнопрофесійних дисциплін;
- **ПРН 7** – основ загальнотеоретичних та професійних дисциплін в обсязі, необхідному для проведення науково-дослідної роботи; правил академічної доброчесності; норм цитування при написанні наукових робіт;
- **ПРН 10** – володіти основними поняттями, термінами, положеннями мовознавства та літературознавстворієнтуючись на здобутки сучасної науки;
- **ПРН 11** – ефективно використовувати в практичній діяльності вчителів української мови та літератури й англійської мови і зарубіжної літератури новітні технології з урахуванням змішаного та дистанційного навчання; програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання;
- **ПРН 16** – готовність вирішувати складні навчально-виховні завдання з урахуванням індивідуальних, соціально-психологічних особливостей, інтегрування різних видів діяльності та змісту різних дисциплін; критичне застосування інформаційно-комунікаційних ехнологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією; прогнозувати, проектувати та моделювати освітній процес.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	Загальна кількість	лекції	практичні заняття	самостійна робота	фольклорна практика
Кількість годин	180	18	18	54	90

Мета, завдання, зміст навчальної (фольклорної) практики та критерії її оцінювання представлено в Робочій програмі практики, затвердженій на засіданні кафедри української і зарубіжної літератури МДПУ імені Богдана Хмельницького.

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.

- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи.
- Вчасно та самостійно виконувати контрольно-модульні завдання.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ФОЛЬКЛОР ЯК СИНКРЕТИЧНА ГАЛУЗЬ АНРОПОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ						
3	Тема 1. Фольклор і фольклористика.	Лекція (1 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 8; 10] додаткова [14] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
4	Тема 2. Світоглядні системи українського фольклору.	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 8; 10] додаткова [14] URL [24-25; 28]	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 3. Періодизація фольклору	Лекція (0,5 год.) Самостійна робота (1,5 год.)	основна: [1; 8; 10] додаткова [14] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

3	Тема 4. Родо-жанрова система фольклору	Лекція (0,5 год.) Самостійна робота (2,5 год.)	основна: [1; 8; 10] додаткова [14] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		
БЛОК 2. ОБРЯДОВА ТВОРЧИСТЬ						
5	Тема 5. Календарно-обрядова поезія	Лекція (2 год.) Самостійна робота (3 год.)	основна: [1; 8-10; 13] додаткова [16-19] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
3	Тема 6. Родинно-обрядова творчість	Практичне заняття (0,5 год.) Самостійна робота (2,5 год.)	основна: [1; 8-10; 13] додаткова [16-19] URL [24-25; 28]	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
3	Тема 7. Соціально-побутові пісні	Практичне заняття (0,5 год.) Самостійна робота (2,5 год.)	основна: [1; 8-10; 13] додаткова [16-19] URL [24-25; 28]	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
3	Тема 8. Родинно-побутова лірика	Практичне заняття (0,5 год.) Самостійна робота (2,5 год.)	основна: [1; 8-10; 13] додаткова	опитування, виконання практичних	від 2 до 5 балів поточного	впродовж першого навчального семестру (перший

			[16-19] URL [24-25; 28]	завдань та завдань самостійної роботи	контролю	періодичний контроль)
3	Тема 9. Пісні літературного походження	Практичне заняття (0,5 год.) Самостійна робота (2,5 год.)	основна: [1; 8-10; 13] додаткова [16-19] URL [24-25; 28]	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
3	Тема 10. Поетика коломийок і частівок	Самостійна робота (3 год.)	основна: [1; 8-10; 13] додаткова [16-19] URL [24-25; 28]	виконання завдань самостійної роботи		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 3. НАРАТИВНІ ЖАНРИ ФОЛЬКЛОРУ						
4	Тема 11. Казкова проза.	Лекція (1 год.) Практичне заняття (1 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
3	Тема 12. Легенди та перекази як жанри словесної творчості	Лекція (1 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 3; 8-10;	виконання завдань до		впродовж першого навчального

			13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	лекції та завдань самостійної роботи		семестру (перший періодичний контроль)
3	Тема 13. Загадки, прислів'я і приказки	Практичне заняття (0,5 год.) Самостійна робота (2,5 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
3	Тема 14. Анекдоти та небилиці	Практичне заняття (0,5 год.) Самостійна робота (2,5 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 4. ГЕРОЇЧНИЙ ЕПОС УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. ЛІРО-ЕПІЧНІ ЖАНРИ						
4	Тема 15. Походження та історичний розвиток дум, взаємодія з іншими жанрами	Лекція (2 год.) Практичне заняття (1 год.) Самостійна робота (1 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

4	Тема 16. Історичні пісні	Лекція (1 год.) Практичне заняття (0,5 год.) Самостійна робота (2,5 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
3	Тема 17. Ідейно-художня специфіка народних балад.	Лекція (1 год.) Практичне заняття (0,5 год.) Самостійна робота (1,5 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
БЛОК 5. НАРОДНА ДРАМА						
4	Тема 19. Форми народного драматичного дійства.	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
3	Тема 20. Народні вистави «Млин», «Козак», їх образна система, ідейно-художні засоби	Самостійна робота (3 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13]	виконання завдань самостійної		впродовж першого навчального семестру (другий

			додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	роботи		періодичний контроль)
4	Тема 21. Вертепна драма. Ляльковий театр.	Лекція (2 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
БЛОК 6. ДИТЯЧИЙ ФОЛЬКЛОР						
5	Тема 22. Жанрова система дитячого фольклору	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (1 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 11; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
4	Тема 23. Колискові пісні, пестушки та утішки як твори старших поколінь із призначенням для дітей	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 11; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

3	Тема 24. Дитячі ігри	Самостійна робота (3 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 11; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	виконання завдань самостійної роботи		впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

БЛОК 7. НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

6	Тема 25. Робітничий фольклор	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
5	Тема 26. Трагедія голодомору 1932-1933 рр. та Другої світової війни у фольклорі України	Лекція (2 год.) Практичне заняття (1 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13] додаткова [14-15] URL [24-25; 28]	виконання завдань до лекції опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
3	Тема 27. Міський фольклор	Практичне заняття (1 год.) Самостійна робота (2 год.)	основна: [1; 3; 8-10; 13]	опитування, виконання практичних	від 2 до 5 балів поточного	впродовж першого навчального семестру (другий

			додаткова [14-15] URL [24-25; 28	завдань та завдань самостійної роботи	контролю	періодичний контроль)

7. 2. СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Фольклор як феномен культури	1. Предмет і завдання курсу. 2. Специфіка усної народної творчості. 3. Фольклористика як наука. 4. Коло проблем фольклористики. 5. Наукові школи у фольклористиці.
Обрядова творчість	1. Походження обрядової поезії та її зв'язок з трудовою діяльністю людей. 2. Поняття про обряд, роль магії у ньому. 3. Жанри обрядової поезії.
Український поетичний епос. Народні думи	1. Жанрові особливості дум. 2. Тематика. 3. Поетика ліро-епічних творів.
Історичні пісні	1. Жанрові прикмети. 2. Тематичні групи. 3. Образ народу в історичних піснях. 4. Художні особливості.
Балади і ліричні пісні	1. Жанрові прикмети українських пісень-балад. 2. Ідейно-тематичний склад, художні особливості. 3. Поетична система балад.
Легенди і перекази	1. Жанрова специфіка та класифікація легенд та переказів. 2. Образна система народних легенд та переказів
Народна драма.	1. Походження. 2. Становлення. 3. Розвиток драми у ХХ ст. 4. Художня своєрідність драматичного комізму, гумору й сатири.
Дитячий фольклор	1. Діти в традиційних образах українців. 2. Забавлянки. 3. Дитяча пареміографія.

	4. Мовний світ дитячого фольклору.
Робітничий фольклор	1. Селянська уснопоетична традиція і виникнення робітничого фольклору в Україні. 2. Українські народні пісні про еміграцію населення. 3. Пісенна творчість робітників кінця XIX – початку XX ст.

7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Ідейно-художня специфіка фольклору	1. Значення науки про фольклор та її проблематика 2. Специфіка фольклору. 3. Принципи збирання і вивчення фольклору.
Обрядова творчість	1. Походження обрядової поезії та її зв'язок з трудовою діяльністю людей. 2. Поняття про обряд, роль магії в ньому: весільний обряд і пісні; голосіння; замовляння. 3. Жанри української календарно-обрядової поезії: а) різдвяний обрядовий фольклор, провідні мотиви, тематичні групи колядок і щедрівок, своєрідність поетики; б) веснянки, їх тематика, художні особливості; в) русальні пісні, мотиви кохання і праці; г) петрівчані і купальські пісні, зв'язок з обрядом; д) жнивварська поезія і обрядовий контекст, звеличення праці в піснях.
Прислів'я і приказки. Загадки.	1. Жанрова специфіка прислів'їв і приказок. 2. Тематика прислів'їв і приказок. 3. Загадки. Походження, метафоричні образи, тематика, лексика загадок.
Український поетичний епос. Думи	1. Походження дум та їх історичний розвиток. 2. Жанрові особливості дум. 3. Класифікація і тематика основних циклів дум. 4. Творці і виконавці дум. 5. Поетика дум.
Ліричні пісні	1. Жанрові особливості ліричних пісень. 2. Принципи класифікації традиційних ліричних пісень.

	3. Теми і образи родинно-побутових пісень. 4. Тематичні групи суспільно-побутових пісень. Образ народного героя.
Оповідальна народна творчість	1. Тематичне та жанрове розмаїття народної оповідальної творчості. 2. Визначення, загальна характеристика та історія жанру казки. Реальна основа казкової фантастики. Види казок. 3. Художні особливості казок. 4. Анекдоти, їх жанрові особливості. Ідейно-тематичний огляд. 5. Специфічні художні особливості анекдотів.
Дитячий фольклор	1. Дорослий фольклор для дітей і власне дитячий фольклор. Принципи класифікації жанрів. 2. Колискові пісні, їх тематика, образність, ритміка. 3. Обрядові та ігрові жанри. 4. Скоромовки, їх поетична своєрідність. 5. Епічні жанри дитячого фольклору.
Оповідальна творчість робітників	1. Казки і оповідання в робітничому фольклорі. 2. Відображення життя в прислів'ях та приказках. 3. Хліб як ідеал добробуту, моралі народу та альтернатива голоду в традиційних зразках фольклору.
Міський фольклор	1. Урбанізація як об'єкт фольклористики. 2. Тематика міських оповідок. 3. Основні жанри міського фольклору 4. Антитеза «місто-село» у міському фольклорних текстах.

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми / Завдання
Наука про фольклор та її проблематика	1. Поміркуйте над оцінкою українського фольклору, запропонованою М. Рильським: «Говорити про цю творчість спокійно, в суто академічному тоні ... дуже важко – стільки прекрасної, винятково багатой і різноманітної за змістом і

	засобами художнього вислову поезії містить у собі український фольклор». Відповідь обґрунтуйте. 2. Які болючі питання порушує М. Жулинський у статті «Національні культури і проблеми глобалізації» (Слово і час. 2002. № 12). Законспектуйте статтю. Доповніть міркування літературознавця власним баченням цих проблем.
Обрядова творчість	1. Підготуйте (на вибір) сценарій фольклорного свята на тему: «Різдво на Україні», «Андріївські вечорниці», «Ой на Івана, на Купала». 2. Підготуйте наукове повідомлення на тему: «Міфотворчість і обрядова поезія як витоки національної словесності». 3. Характерна особливість традиційної народної культури – максимальна персоналізація оточуючого. Найбільш виразно ця риса відбилася в замовляннях. Наведіть приклади такого явища. 4. Виконайте аналіз тексту замовляння від усякої хвороби. Схема аналізу: 1) характеристика міфологічної картини світу: простір, час, предмети, дії, які виконує персонаж; 2) словесні формули в замовлянні; 3) композиція замовляння, послідовність чергування формул; 4) міф і магія в тексті.
Прислів'я і приказки	1. Поясніть значення весільних прислів'їв, приказок: «З ким вінчатися, з тим і кінчатися», «Дочка, як ластівка – пощобече, пощобече, та й полетить», «Одрізану скибку до хліба не притулиш». Запишіть ще декілька виразів. Поясніть їх значення.
Український поетичний епос	1. Назвіть українських кобзарів. Що вам відомо про їхню діяльність? 2. Охарактеризуйте діяльність шкіл кобзарського мистецтва в Україні. 3. Поясніть вислів М. Рильського: «..Думи справедливо вважають найдорожчим алмазом у короні многотрадального, волелюбного, прекрасного і великого українського народу». Відповідь доповніть прикладами з дум. 4. З'ясуйте особливості символіки числа три в думі «Втеча трьох братів з города Азова, з турецької неволі». Що в цій думі засуджує народна мораль?
Історичні пісні	1. Схарактеризуйте сюжетні, композиційні, образно-символічні особливості історичної пісні «Ой Морозе, Морозенку». 2. У текстах історичних пісень паралелізм може перерости в гіперболу. З'ясуйте її роль. Наведіть приклади таких пісень.

Пісні літературного походження	1. М. Гоголь так писав про українську пісню: «Це народна історія, жива, яскрава, сповнена барв, істини, яка розкриває все життя народу». Продовжіть думку письменника, використовуючи зразки народних пісень. 2. Досить часто в піснях про кохання згадуються квіти. Які саме? В яких піснях? Що це означає? Доведіть свої думки конкретними прикладами. 3. Поміркуйте, з якою метою в народних піснях використовується діалогічне мовлення. Прокоментуйте відповідні пісні. 4. Складіть список пісень літературного походження. Зробіть ідейно-художній аналіз однієї з пісень на слова А. Малишка.
Коломийки і частівки	1. Доберіть приклади частівок про молодь та студентське життя. Поясніть особливості їхнього змісту.
Народні казки. Загадки	1. Випишіть з українських народних казок загадки і надайте їм характеристику. 2. Спробуйте скласти загадку самостійно. Які вміння для цього потрібні? 3. Познайомтеся з мовним етикетом героїв народних казок («Про Вовчика-Братика і Лисичку-Сестричку», «Хитрий Їжак», «Котигорошко» та ін.). Яка мета, функції таких формул? Чи відображав мовний етикет психологію стосунків героїв? Відповідь обґрунтуйте.
Легенди і перекази	1. Доберіть легенди та перекази про ваш рідний край. Проаналізуйте їх зміст.
Анекдоти	1, Доберіть приклади народних анекдотів. Поясніть природу народного гумору.
Народна драма	1. Запитайте у ваших родичів, дідусів, бабусь, які страви подавали колись під час весіль? Під які пісні танцювали? В який одяг були одягнені молоді? 2. На весіллі молодятам висловлювались різні побажання? Які? Запишіть. Охарактеризуйте їх структуру й зміст. А які побажання існують у вашій місцевості? 3. З'ясуйте термінологію весільного обряду: заручини, запросини, коровай, гільце, дівич-вечір, комора, покриття, перезва, циганщина. Назвіть обряди, на основі яких постали ці слова. 4. Складіть оповідання-повідомлення на тему: «Дівич-вечір». 5. Про яку народну драму писав І. Франко: «Рухома, переносна скринька, декорована як Віфлеєм, з яслами і дитиною Ісусом Христом і Марією, волом і

	ослом і пастухами...» Охарактеризуйте цю драму.
Дитячий фольклор	1. Сучасні психологи стверджують, що існує пам'ять дитинства. Психологічний портрет людини складається до п'яти років, отже, необхідно, щоб з першого дня народження дитина слухала пісню. З якою метою? У чому педагогічне значення дитячого фольклору? Доведіть свою думку, використовуючи зразки фольклору. 2. Схарактеризуйте художні засоби колісанок.
Традиції й новаторство у фольклорі	1. Проаналізуйте зв'язок фольклору з художньою літературою. 2. Дослідіть фольклорні образи і мотиви у творчості письменника (на вибір: Г.Квітки-Основ'яненка, М.Костомарова, Є.Гребінки, П.Білецького-Носенка, Т.Шевченка, Марко Вовчок, П.Куліша, І.Нечуя-Левицького, М.Коцюбинського, І.Франка, Лесі Українки, Олександра Олеся, Н.Забіли, М.Познанської, М.Пригари, М.Стельмаха, П.Загребельного, М.Вінграновського, Д.Павличка та ін.).

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Перелік тем, які будуть включені для оцінювання результатів навчання на певному етапі проведення контролю, відповідає блокам програми освітнього компонента.

Методи: оглядова лекція, тематична, лекція, семінар-розгорнута бесіда, тренінгові вправи, кейс-технології, технології візуалізації навчального матеріалу (скрайбінг, інтелект-карта) резюме відповідей однокласників, пошуково-дослідницькі проекти

Форми контролю: Усна та письмова, у тому числі: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, тестовий контроль, презентації, виконання творчих індивідуальних завдань під час практичних занять, проведення поточного контролю, контролю виконання завдань самостійної роботи, періодичного контролю (перша та друга контрольні точки), оцінювання підсумкового (семестрового) контролю; звіт з фольклорної практики; оцінювання фольклорної практики.

9. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/1HWL9vuhcizztkaC6wgF-zXhr43uGR1W0/view> та Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view>.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам вищої освіти за освітнім компонентом «Фольклор з фольклорною практикою», є сумою балів за виконання практичних завдань на семінарських заняттях та підсумкових модульних контролів (100 б) плюс бали, отримані під час іспиту (100 б) та плюс бали за фольклорну практику (100 б). Сума балів ділиться на 3.

Загальна система оцінювання курсу	За семестр проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність здобувача вищої освіти на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності здобувача на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) здобувачем отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів). Здобувач має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг за освітнім компонентом (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$
Практичні заняття	«5» – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно оперує літературознавчою термінологією. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки й узагальнення, вільно оперувати літературними фактами та відомостями. «4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно визначає більшість літературознавчих термінів. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі не суттєві помилки, формувати висновки й узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями. «3» – здобувач у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно визначає половину літературознавчих понять і термінів.

	Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. «2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно називає лише окремі літературознавчі поняття і терміни. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен за цим освітнім компонентом. Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Біляцька В. П. Навчальний посібник з курсу «Усна народна творчість». Д.: СЕРЕДНЯК, 2015. 124 с.
2. Гарасим Я. Національна самобутність естетики українського пісенного фольклору. Львів, НВФ «Українські технології», 2010. 276 с.
3. Денисюк І. Національна специфіка українського фольклору. *Слово і час*. 2003. № 9. С. 17-23; № 10. С. 41-49.
4. Дмитренко М.К. Українська фольклористика: проблеми методології: монографія. К. : ПАЛИВОДА А. В., 2014. 364 с.
5. Дмитренко М. Українська фольклористика: історія, теорія, практика. К., 2009. 576 с.
6. Іваннікова Л. Фольклоризація усної історії як механізм збереження історичної пам'яті народу. Український фольклор: методологія дослідження, динаміка функціонування: Колективна монографія. К. : ПАЛИВОДА А. В., 2014. С. 58-68.
7. Івановська О. Типи трансмісійних механізмів у фольклорі *Література. Фольклор. Проблеми поетики*: зб. наук. пр. К. : Видання КНУ, 2011. Вип. 35. С. 10-12.
8. Кирчів Р. Двадцять століття в українському фольклорі. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2010. 536 с.
9. Киченко О. Фольклор як художня система: Проблеми теорії. Дрогобич: НВЦ «Каменярь», 2002. 218 с.
10. Кімакович І. Фольклорна свідомість: естетичні моделі фольклорної дійсності. Український фольклор: методологія дослідження, динаміка функціонування: колективна монографія. К. : ПАЛИВОДА А. В., 2014. С. 39-57.
11. Руснак І. Є. Український фольклор: навч. посібник. Вид. 2-е, стер. К. : Академія, 2012. 304 с.
12. Сивачук Н. Український дитячий фольклор. К., 2003. 288 с.
13. Українська фольклористика. Словник-довідник / Уклад. і заг. ред. М. Чорнописького. Тернопіль, 2008. 448 с.
14. Філоненко С. О. Усна народна творчість. К., 2008. 416 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

15. Войтович В. Українська міфологія. К. : Либідь, 2002. 664 с.
16. Давидюк В.Ф. Первісна міфологія українського фольклору. Луцьк, 2007. 324 с.
17. Єфремова Л. Вояцькі пісні: каталогізація, динаміка жанроутворення, російські та польські впливи. Матеріали до української етнології: Зб. наук. пр. К. : ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2008. Вип. 7 (9). С. 67-79.
18. Єфремова Л. Вояцькі пісні: каталогізація, динаміка жанроутворення, російські та польські впливи. *Матеріали до української етнології*: Зб. наук. пр. К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2008. Вип. 7(9). С. 67-79.
19. Народні пісні Хмельниччини (з колекцій збирачів фольклору) / упорядкув. та вступ. статті М. К. Дмитренка, Л. О. Єфремової; НАН України, ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. К.: Наук. думка, 2014. 720 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

20. Автентична Україна: нематеріальна спадщина URL: <https://authenticukraine.com.ua/oral-traditions-and-forms-of-expression>
21. Безкоштовна бібліотека підручників. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-4107.html>
22. Віртуальний підручник з української літератури. URL : <http://eureka.ucoz.ua/index/0-29>
23. Електронна бібліотека української літератури. URL : <http://ukrlib.com>
24. Лановик М., Лановик З. Українська народна словесність: посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних. Львів: Літопис, 2000. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-106.html>
25. Мельник Н.Г. Українська народна соціально-побутова пісня: етико-естетичні модуси: Монографія. К.: Айс-Принт. 195 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2809>
26. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>
27. Онлайн-бібліотека аудіокниг. URL : <https://sluhay.com.ua>
28. Семенов О.О. Український фольклор: навчальний посібник. Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. 256 с. URL: <https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/1868/1/%D0%A3%D0%BA%D1%80.%D1%84%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%BB%D0%BE%D1%80%202004.pdf>
29. Спадщина предків: історико-культурний портал. URL: <https://spadok.org.ua/folklor/blog>